

Ne pozůstalé, ale nastávající matky Jitka Ševčíková (vlevo) a Martina Hráská (vpravo). A Lucie Burdová už chová dceru Karolínku.

FOTO: TOMÁŠ NOŠIL

PŘEŽILI JSME SVÉ DĚTI... A ČEKÁME DALŠÍ!

Rok starý článek INSTINKTU má šťastné pokračování

TEXT: LUCIE JÁNSKÁ

Když třicetileté Lucii Burdové zemřela loni dcera těsně před narozením, nechtěla o dalším dítěti ani slyšet. Neuplynul ale ani půlrok a čekala Karolínku. V jiném stavu jsou i zbývající dvě protagonistky loňského článku INSTINKTU o rodičích, **kteří se vyrovnávají se ztrátou dítěte**. A vůbec se v jejich životech dějí věci...

„**Ch**ceš-li rozesmát Boha, vyprávěj mu o svých plánech,“ svěřila se mi loni Martina Hráská s heslem, kterého se drží od smrti svého syna Ondry. Před pár dny to bylo pět let, co prohrál boj s rakovinou mízních uzlin. Jeho máma od té doby přestala plánovat a o cokoli usilovat. I kdyby si ale tenhle závazek tehdy nedala, to, že po čtyřicítce začne nový život a ve třiačtyřiceti bude mít dalšího chlapečka, by ji nenapadlo ani ve snu.

Nebýt smrti staršího syna, téměř jistě by teď nečekala holčičku ani devětatřicetiletá Jitka Ševčíková. „My čtyři jsme byli rodina se zaběhnutým rytmem, užívali jsme si, že kluci jsou velcí a máme v nich sparringpartnery na různé aktivity,“ popisuje. Jenže předloni na podzim odjel čtrnáctiletý Jaromír na soustředění před chemickou olympiádou a domů už se nevrátil. Srazil ho vlak. Okamžik, kdy to Jitce a jejímu manželovi oznámil policista, jim navždy změnil život. Rok a půl nato jim

zase změnil život výsledek těhotenského testu.

Radost i bolest

Všechny tři dámy září štěstím, když mi vyprávějí o obratu ve svých životech. Přesto se shodují, že spektrum emocí, které prožívají, má i temnější tóny. Lucie se například nedokázala ubránit strachu, že její nové těhotenství skončí tak, jako čtrnáct měsíců předtím s Amálkou. Té se tehdy nechtělo na svět ještě deset dní po termínu. Jednou měla Lucie sen, který jí říkal, že si má nechat porod vyvolat, ale lékaři ji přesvědčovali, že k tomu není důvod. Další den zjistili na kontrolním monitoru, že miminku přestalo tlouct srdce. Teď, když čekala Karolínku, bála se Lucka, že to dopadne stejně.

„Nejhorší byl poslední měsíc před termínem. Jezdila jsem do porodnice při každém špatném pocitu, většinou narychlo v noci, jen v pyžamu a pantoflích. Když se hýbala moc, viděla jsem omanou pupeční šňůru, když se nehýbala vůbec, bála jsem se, že se stala znovu ta strašná věc,“ vzpomíná Lucie.

Porod si tak raději nakonec nechala deset dní před termínem vy-

volat. „Když se Kája narodila, byla celá Amálka. Radost z ní se mísila s bolestí v srdci po Amálce. Když jsem ji pozorovala, jak spinká, vybavovaly se mi vzpomínky na „spící“ Amálku, když jsem se s ní tehdy po porodu loučila.“

Není to kus za kus

Že je očekávání nového života šťastnou událostí, ale určitě ne úplnou náplastí na dřívější ztrátu dítěte, zdůrazňuje i Jitka s Martinou. „Samozřejmě jsem šťastná a na miminko se těším, to ale neznamená, že nepláču po Jaromírovi. Nedá se to brát tak, že je to kus za kus. Já i manžel to vnímáme jako nový začátek, ale že by to smazalo tu bolest posledních měsíců? Určitě ne,“ říká Jitka Ševčíková. I proto je ráda, že čeká holčičku. „Kdyby to byl kluk, asi by ho všichni měli tendenci srovnávat s Jaromírkem.“

Třiačtyřicetiletá Martina Hráská bude mít chlapečka. A termín porodu navíc připadá na svátek jejího zemřelého Ondry. Natěšeným budoucím tatínkem je její přítel Jaroslav. Na rozdíl od Lucky a Jitky, kterým tragická událost manželství utužila, to Martinino se rozpadlo. „Po dvaadvaceti letech jsem se rozvedla a vrhla se do nového vztahu s mužem, díky kterému jsem teď v naprosté pohodě. Ačkoliv Ondru neznal, vůbec mu nevádí, když o něm mluvím. A to je pro mě hodně důležité,“ vypráví Martina.

Dlouhá cesta

Nesnesitelná prázdnota – tak popisuje Martina pocit, který zavládl v jejím životě po tom, co pochovala milovaného syna. Prázdnou nakonec zaplnila pomocí

druhým. Když zjistila, že u nás neexistuje žádná organizace na pomoc rodičům, kteří přišli o děti, rozhodla se začátkem roku 2005 spolu s další pozůstalou maminkou založit občanské sdružení Dlouhá cesta (www.dlouhacesta.cz). První měsíce fungovalo jako místo první – spíš laické – pomoci těm, kteří ztratí dítě. Za poslední rok se spektrum služeb podstatně rozšířilo. „Pokračujeme v sobotních setkáních za účasti psycholožky, máme za sebou první rekondiční víkend pro pozůstalé rodiče i sourozence, začali jsme se vzpomínkovými akcemi. V knihovně v Čelákovcích teď například bude výstava prací zemřelých dětí,“ popisuje Martina Hráská.

Na činnosti Dlouhé cesty se aktivně podílí i Jitka s Lucíí. Každá tím, co pomohlo v době po ztrátě dítěte i jim samotným. Mnoho rodičů po ztrátě

rotolesťi hodně uklízí, podle psychologů je to důsledek touhy uklidit si ve svém nitru. Jiní popisují, že nejlepší terapií je práce. V projektu Barevný anděl (www.barevnyandel.cz) se Jitka pokusila spojit obojí. Do Barevného anděla se může při-

- „Známe případy, kdy psycholožka zoufalé ženě, které zemřelo dítě, řekla, že to vyléčí čas. A do té doby prý ať chodí plavat.“

hlásit kdokoliv, komu zemřelo dítě letos a doma má ještě další ve věku mezi pěti a osmnácti lety. Tomu Dlouhá cesta zaplatí přestavbu pokojíčku, přiložit ruku k dílu však musí celá rodina. „U nás to pomohlo zlepšit atmosféru. Při společném malování nebo pokládání koberce začne rodina znova normálně fungovat na bázi, že život jde dál, i když je tam o jednoho méně,“ vzpomíná Jitka, jak dobrým nápadem se ukázala být proměna pokoje, ve kterém po smrti Jaromíra osířel její mladší syn Petr.

Sdílení je důležité

„Článkem, který jste otiskli, jste znova otevřeli staré rány. V důsledku ale díky za něj, protože jsem netušil, že je někde nějaká Lucka, která v této anonymní společnosti asi nejvíc chápe, co jsme s manželkou prožívali,“ napsal loni do redakce jakýsi Marek, jehož dcera se jen pár hodin před porodem uskrtila na pupeční šňůře. Sdílení je podle těch, co to zažili, pro vyrovnání se se ztrátou dítěte velmi důležité. Ba co víc – ten, kdo prožil to samé, dokáže často pomoci lépe, než profesionální psycholog. „Známe případy, kdy lékařka řekla zoufalé ženě, že čas to vyléčí a ať zatím chodí plavat,“ říká Jitka. Proto by Dlouhá cesta chtěla vytvořit síť „průvodců“ rodičů v těžké situaci z řad těch, kteří sami o dítě přišli. „Teď probíhají psychologické testy přihlášených. Vybrané budeme školit a výstupem by měla být databáze, kde si zájemce bude moci najít proškoleného rodiče dle bydliště, nebo třeba věku dítěte,“ líčí Martina.

Ve Velké Británii mají podobných organizací, jako je Dlouhá cesta, asi sedm. „Existují tam organizace speciálně na pomoc těm, kterým vzala dítě nemoc, nebo těm, jejichž blízký

Loňská sportovní Neděle pro vaše srdce, jejíž výtěžek podpořil občanské sdružení Dlouhá cesta. Letos se benefice koná znovu 9. listopadu.

spáchal sebevraždu. Takové rozdělení má smysl. To, jakým způsobem dítě odejde, je důležitější než třeba jeho věk,“ míní Martina Hráská. Plány na alespoň drobnou specializaci už mají i v Dlouhé cestě. Lucie s další maminkou chystá vznik svépomocné skupinky rodičů na pomoc těm, kteří ztratili dítě před narozením nebo v prvních měsících života.

„Cítím, že mě to k těmhle lidem táhne nejvíc. V poslední době je doslova přitahuju. Setkala jsem se například s jednou paní, která přišla o miminko před padesáti lety. Bylo vidět, jak se jí ulevilo, že se o tom konečně s někým může bavit.“

MATKOU V PADESÁTI

Je to už víc než šest let, přesto se Šárce P. o smrti dcery stále špatně mluví. „Zemřela tragicky. Víc o tom nechci hovořit, to se prostě nedá,“ říká roztržesným hlasem. Alenku vychovávala od dvou let sama, nadaná dívka jí dělala samou radost. Šárka žila jen pro ni, a když Alenčin otec nabídl, že dceři zaplatí prestižní jazykové gymnázium v Praze, neváhala kvůli ní ve 46 letech změnit celý život a z Moravy se přestěhovat do hlavního města.

Nový život jim ale skončil tak rychle, až z toho mrazí. „11. září 2002 jsme se obě přestěhovaly do Prahy a 12. září byla Alenka mrtvá,“ vypráví Šárka. Dodnes sama nechápe, jak dobu potom přežila. „Nejdřív tomu pár dní vůbec nechcete uvěřit. Když mi to začalo docházet, moje první myšlenka byla, že to skončuju taky. Sedativa jsem odmítla, celé dny jsem chodila po Praze a plakala.“

Zachránila ji práce. „Prvního října jsem nastoupila do vysokého státního úřadu. Zůstávala jsem tam schválně co nejdéle do večera, chodila jsem s kolegy na společenské akce. Jen když se po víkendu bavili o tom, kde byli s dětmi, tak jsem musela odejít.“

Šárka tušila, že žít jen prací a večírky jí nebude stačit napořád. „Vlastně už na

Vždyť tehdy to bylo ještě větší tabu než dnes,“ popisuje Lucie.

Babyboom v Dlouhé cestě

Jitka, Lucka ani Martina nevypadaly jako utrápené matky v černém ani loni. Už tehdy bylo znát, že to jsou silné ženy, které, místo aby se donekonečna užíraly otázkou „proč zrovna mně se to muselo stát“, nebo měly tendenci ze svého neštěstí někoho vinit, braly celou událost jako impuls k tomu, aby se zamyslely nad svým životem. Jestli před ro-

„Šťastně zapřažená“ Šárka P. se svými dvojčaty. Přivedla je na svět pět měsíců před svými padesátými narozeninami.

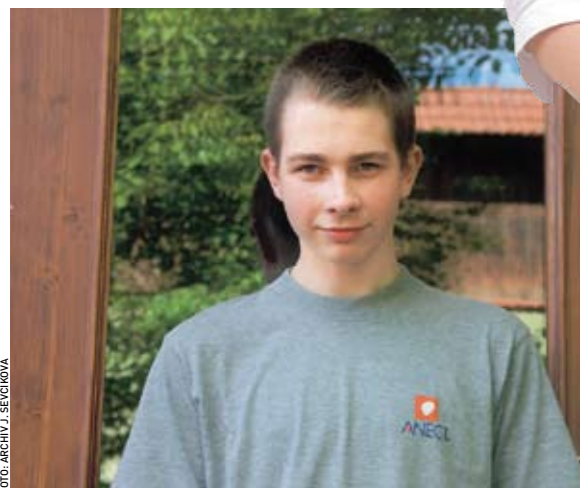
Alenčině pohřbu jsem si řekla: Musím mít další dítě.“ Po dvou letech snažení už pomalu přestávala doufat, mezitím zkoušela žádat o adopci. „I tam byl ale můj věk nepřekonatelným problémem,“ říká. Nakonec se však kýžené čárky na těhotenském testu přece jen objevily. Do padesátin Šárce chybělo pět měsíců, když se jí narodila dvojčata Martinka a Honzík. Vychovává je sama. Otec dětí je dalším tématem, o kterém nechce mluvit. „To je taková moje třináctá komnata,“ směje se.

Šárka je údajně druhou nejstarší matkou u nás. Sama ale věk neřeší. „Starat se o dvojčata je pěkný záprah, ale aspoň si za-

kem působily až překvapivě optimisticky, letos při setkáních doslova zářily. Kromě očekávaných i narozených potomků se jim totiž daří i na jiných životních frontách. Ve středu všeho zůstává pomoc druhým – Martina začala studovat na Masarykově univerzitě řízení neziskových organizací, Jitka vyměnila marketingová čísla a statistiky za vytouženou pozici koordinátorky firemního dárcovství. Lucie si ve vsi, kde bydlí, pomalu začíná realizovat svůj sen o vytvoření rodičovského centra.

Všechny se shodují, že se jim sny plní, aniž by o to zvlášť usilovaly. „Všechno hezké se mi děje tak nějak samo od sebe. Někdy mám pocit, že mi Ondra ukazuje cestičku, kudy mám jít, aby ten život bez něj byl co nejvíc smysluplný a spokojený,“ říká Martina. „Člověk přitahuje to, co vysílá. Když se snaží dělat dobro, i jemu se pak dějí samé hezké věci,“ doplňuje Lucie.

Dlouhá cesta má tedy sakra dobré „vy-sílání“, říkám si, když mi dámy prozrazují, že kromě nich je ve sdružení několik dalších čerstvých nebo budoucích maminek. ✔

Jitka Ševčíková a její syn, kterého předloni srazil vlak. „Samozřejmě, že jsem teď šťastná a na miminko se těším. To ale neznamená, že nepláču po Jaromírovi.“